

Становище относно Отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2024 г.

09/06/2025 г.

СТАНОВИЩЕ

Съдържание

Въведение	2
I. Основни параметри.....	3
II. Общо изпълнение на приходите и разходите в консолидирания бюджет на ДОО	5
III. Изпълнение на КБДОО спрямо първоначалния план	7
IV. Изпълнение по бюджетите на фондовете на ДОО за 2024 г.	8
V. Отчет на приходите и разходите в КБДОО	10
VII. Изводи и препоръки.....	14
Заключение	15

Въведение

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на разпоредбите в чл. 6, ал.1, т. 4 от Закона за фискален съвет и автоматични корективни механизми (ЗФСАКМ), който изисква от Фискалния съвет на България да изготвя мотивирано становище по отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване. Съветът изготвя мотивирани становища и препоръки относно всички стратегически документи, относими към спазването на числовите фискални правила.

Дейността по фискално наблюдение предполага анализ и оценка както на основни бюджетни документи и прогнози, така и на отчети за изпълнението съобразно съответните закони. ЗФСАКМ изисква дейността на Фискалния съвет да се базира на принципите на независимост, публичност, обективност и прозрачност.

В изпълнение на своите задължения Фискалният съвет подготви настоящото становище, което включва анализ, оценка и препоръки по Отчет за изпълнението на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., изготвен от Националния осигурителен институт (НОИ).

Освен изпълнение на задълженията на закона, чрез настоящото становище Фискалният съвет има за цел да допринесе за разширяване на обхвата на фискална информация и бюджетния анализ. Споделянето на информация, анализи и идеи може да подпомогне властите за вземане на ефективни решения, които се отнасят до въздействие върху икономиката и икономическия цикъл. Дебатът относно решенията на правителството и широкият консенсус по фискалните въпроси спомага за устойчивост и постигане на дългосрочна стабилност в управлението.

I. Основни параметри.

Бюджетът на държавното обществено осигуряване през 2024г. е изпълнен на 101%, т.е. много близо до първоначалния план. За разлика от предходни години, през 2024г. не се наблюдаваха извънредни обстоятелства, които да повлияят върху изпълнението на бюджета. Най-значителен ефект върху размера на бюджета на ДОО има продължаващата тенденция за сериозно увеличаване на разходите за пенсии. Тя започна с решението за изплащане на еднократни допълнителни суми през 2020 г., впоследствие тази политика беше продължена през 2021 г., като добавките бяха значително увеличени. Стремешът на правителството да не допуска пенсионери под линията на бедност доведе до трайно и значително повишаване на средния размер на пенсиите. Разходите за пенсии през 2024г. вече достигат 10,7% от БВП.

Сериозно отражение върху размера на разходите за социални помощи и обезщетения оказа промяната в чл.40, ал.5 от КСО от 01.01.2024г., според която първите два работни дни от временната неработоспособност се изплащат от осигурителя, а от третия работен ден нататък се изплащат от бюджета на ДОО.

Отчетът за изпълнението на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2024 г. (ЗБДОО) е разработен в съответствие с изискванията на нормативните документи, които регламентират дейността на Държавното обществено осигуряване (ДОО) през отчетната година. Основните параметри, които следват от изпълнението на бюджета на ДОО за 2024 г. са представени в Табл. 1. и Табл.2.

Табл. 1 Изпълнение спрямо бюджета на ДОО за 2024 г.

Параметър\Година	План	Отчет	Изпълнение
Среден осигурителен доход	1 630	1 655	101,5%
Среден размер на всички пенсии	883	883	100%
Средногодишен брой пенсионери (хил. души)	2 038,6	2 044,8	100,3%
Средногодишен брой осигурени лица (хил. души)	2 815,1	2 831,7	100,6%

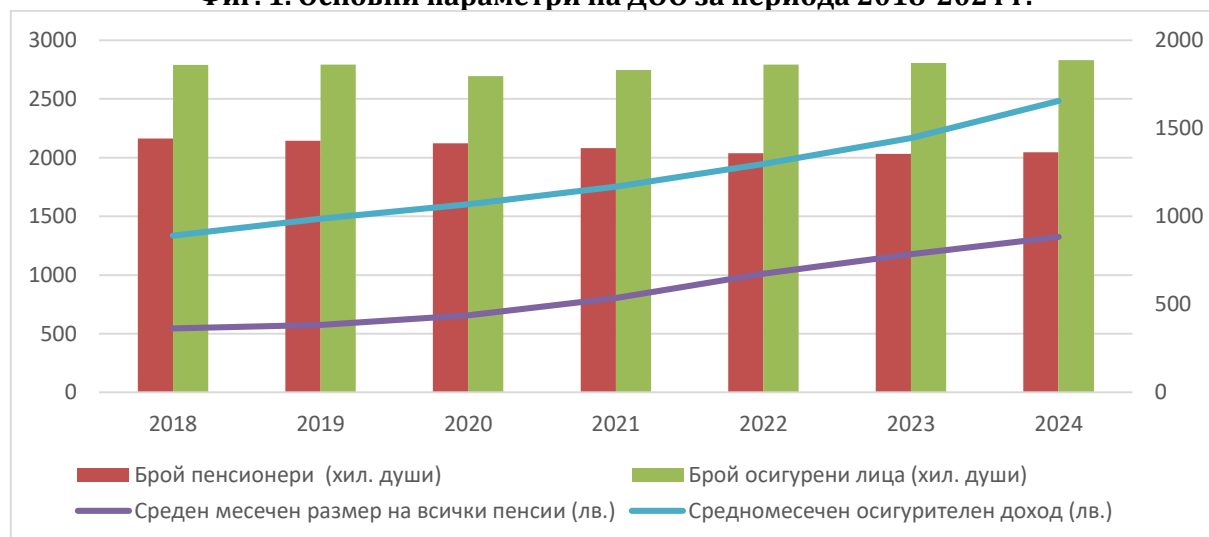
Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

Табл. 2 Основни параметри на ДОО за периода 2020-2024г.

Параметър\Година	2020	2021	2022	2023	2024	2024/ 2023
Среден осигурителен доход	1 091	1 177	1298,45	1445,56	1655,5	14,5%
Мин. ОД самоосигуряващи се лица	610	650	710	780	933	19,6%
Максимален осигурителен доход	3 000	3 000	3400	3400	3750	10,3%
Среден размер на всички пенсии	437,2	536,7	674,5	784,48	883,02	12,5%
Минимална работна заплата	610	650	710	780	933	19,6%
Средногодишен брой пенсионери (хил. души)	2 123,0	2 080,5	2036,5	2031,2	2044,8	0,67%
Средногодишен брой осигурени лица (хил. души)	2693,7	2747,5	2794,2	2807,4	2831,7	0,87%

Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

Фиг. 1. Основни параметри на ДОО за периода 2018-2024 г.

Отчетеният **средномесечен осигурителен доход** за 2024г. е с 1,5% по-висок от планирания. Средният месечен осигурителен доход се е увеличил с 210 лв. спрямо 2023 г. и достига 1 655 лв. Увеличението спрямо предходната година е с 14,5% в номинално изражение, а в реално изражение нарастването е с 11,6%. Сред водещите фактори за това са:

- увеличението на минималната работна заплата, както и на минималния осигурителен доход за самоосигуряващи се лица с 20% до 933 лв. (при 10% ръст миналата година)
- увеличението на максималния осигурителен доход с 10% до 3 750 лв.
- увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал и други в бюджетната сфера.

По отношение на **средния брой на осигурените лица** през 2024г. отчетът също показва леко превишение спрямо плана с 0,6% (16,6 хил. лица). Средногодишният брой осигурени лица се увеличава с 24 хил. души (с 0,87%). Наблюдава се прекъсване на тенденцията за намаляване на средногодишния брой пенсионери в страната – за първи път през последните 8 години броят им се увеличава с 0,67% и достига 2 044,8 хил. души.

Политиките за повишаване на пенсионните доходи водят до ръст на **средния размер на пенсията** с 12,5% (при ръст от 16,3% през 2023г.), а номиналният размер достига 883 лв. и почти догонва минималната работна заплата. През 2023 г. се увеличи максималният размер на пенсията от 2100 лв. на 3400 лв. и през 2024г запази равнището си. Продължава тенденцията за увеличаване на възрастта за придобиване на право на пенсия. От 1 юли 2024г. пенсиите за трудова дейност се увеличиха с 11%. Размерът на минималното дневно обезщетение за безработица се запази на 18 лв., докато максималното обезщетение бе увеличено с 25% от 85,71 лв. на 107,14 лв.

II. Общо изпълнение на приходите и разходите в консолидирания бюджет на ДОО

Изчисленията на Фискалния съвет показват, че спрямо предходната година приходите (без трансферите) по бюджета на ДОО са се увеличили с 1 709 483 хил. лв., а разходите – с 3 011 462 хил. лв. Нарастването на приходите се дължи на увеличаването на средния осигурителен доход като цяло, в т.ч. на ръста на минималната работна заплата и на минималният осигурителен доход за самоосигуряващи се лица. Броят на осигурените лица също нараства с 0,9%. Приходите и разходите нарастват с близки темпове, съответно с 15% и с 14%.

Основните фискални показатели – приходи, разходи и салдо (излишък/дефицит), по консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО) за периода 2020–2024 г. са представени в Табл. 3. Приходите и разходите са представени без трансферите.

Табл. 3 Приходи, разходи и дефицит по бюджета на ДОО за 2020-2024 г. (в хил.лв.)

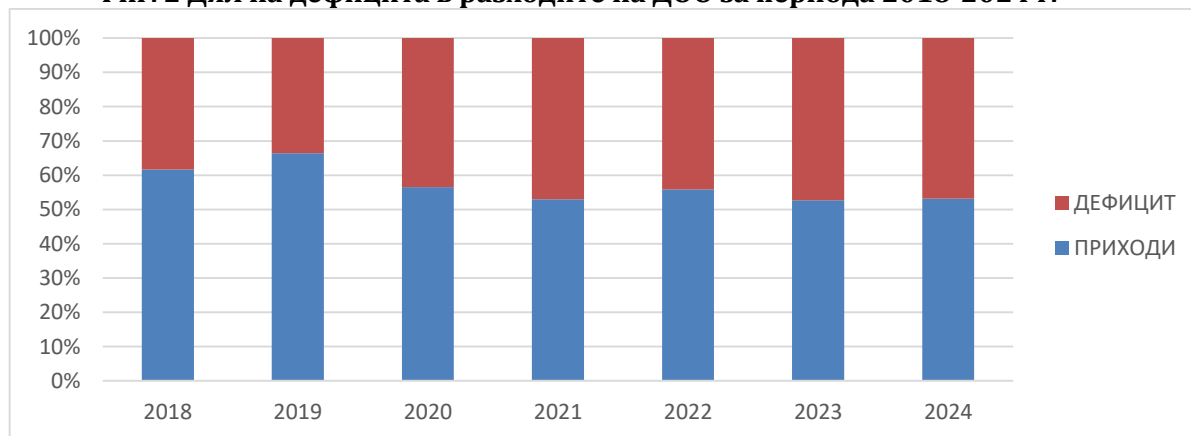
Показатели (хил. лв.)	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.
ПРИХОДИ	8 072 018	9 175 522	10 325 064	11 389 832	13 099 315
Изменение, %	4,3%	13,7%	12,5%	10,3%	15%
РАЗХОДИ	14 285 694	17 314 522	18 121 495	21 609 512	24 620 975
Изменение, %	22,56%	21,2%	4,7%	19,2%	14%
ДЕФИЦИТ	6 213 676	8 139 000	8 144 489	10 219 680	11 521 660
Изменение, %	58,6%	31%	0,06%	26%	12,7%

Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

От таблицата е видно, че през последните пет години устойчиво нарастват и приходите и разходите. Кумулативното нарастване на приходите е 62% за този период, докато ръста при разходите е 72% (при положение, че базовата година 2020г. бе рекордна за увеличението на разходите с 23%).

Дефицитът по бюджета на ДОО през 2019 г. спадна под 4 млрд. лв. и от тогава непрекъснато се увеличава, като най-драстичното увеличение беше през годините на пандемията. Значително увеличение в размера на дефицита е отчетено през 2023г. Преди пандемията дефицитът на ДОО е 34% от общите разходи, а през 2024г. достига до 47%.

Фиг. 2 Дял на дефицита в разходите на ДОО за периода 2018-2024 г.

Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

III. Изпълнение на КБДОО спрямо първоначалния план

Общото изпълнение на планираните приходи, разходи и трансфери по консолидирания бюджет на ДОО за 2024 г. е обобщено в Табл. 3.

Табл. 3 Изпълнение на КБДОО спрямо ЗБДОО за 2024г., хил. лв.

Показатели (хил.лв.)	ЗБДОО 2024г.	Отчет 2024г.	Разлика хил.лв.	Изпълне- ние %
ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	24 343 492,00	24 601 472,20	257 980,20	101,06%
Осигурителни приходи	12 730 545,80	12 883 334,50	152 788,70	101,20%
Осигурителни вноски	12 730 545,80	12 883 334,50	152 788,70	101,20%
Неданъчни приходи	154 741,40	217 400,00	62 658,60	140,49%
Получени трансфери от ЦБ за ДОО	423 401,00	555 436,50	132 035,50	131,18%
Получен допълнителен трансфер от ЦБ за покриване на недостига	11 036 180,80	10 946 552,60	-89 628,20	99,19%
Трансфери от МТСП		168,40	168,40	
РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	24 343 492,00	24 620 974,50	277 482,50	101,14%
Разходи	24 336 092,00	24 615 017,50	278 925,50	101,15%
Пенсии	21 606 997,70	21 667 800,50	60 802,80	100,28%
Пенсии за сметка на ДОО	21 181 646,80	21 273 589,20	91 942,40	100,43%
Пенсии за сметка на ДБ	422 350,90	393 109,60	-29 241,30	93,08%
Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	3 000,00	1 101,70	-1 898,30	36,72%
Социални помощи и обезщетения	2 545 951,30	2 755 176,00	209 224,70	108,22%
Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	182 920,40	191 853,00	8 932,60	104,88%
Отбрана и сигурност	222,60	188,00	-34,60	84,46%
Предоставени трансфери	7 400,00	5 957,00	-1 443,00	80,50%
ДЕФИЦИТ / ИЗЛИШЪК	0,00	-19 502,30	-19 502,30	

Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

Съгласно ЗБДОО за 2024 г. салдото по консолидирания бюджет на ДОО трябва да бъде 0, но вместо планирания балансиран бюджет фискалната 2024 г. за държавното обществено осигуряване приключва с минимален дефицит в размер на 19 502 хил. лв.

Отчита се съвсем леко преизпълнение с малко над 1% както при приходите, така и при разходите.

Покритието на социално-осигурителните разходи с приходи от осигурителни вноски остава 52%, както миналата година. Спрямо първоначалния план при приходите от осигурителни вноски се наблюдава преизпълнение със 153 млн. лв. (1,2%). То се дължи на по-високия среден осигурителен доход и на повишаване на броя на осигурените лица.

Отчита се 140% преизпълнение на неданъчните приходи. В абсолютна сума събраните приходи над очакваните са 62,7 млн. лв. Преизпълнението се дължи основно на параграф „Други приходи“, където се отчитат акумулираните приходи от прехвърлените средства по индивидуални партии на осигурени лица от универсалните и професионалните пенсионни фондове към фонд „Пенсии“ и фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“.

Превишението на разходите спрямо планираните със ЗБДОО е в рамките на 1,15%, а основната причина е в преизпълнение на разходите за социални помощи и обезщетения с 8%.

IV. Изпълнение по бюджетите на фондовете на ДОО за 2024 г.

Почти във всички фондове изпълнението на приходната част е изпълнена над 100%. В абсолютна сума най-голямо преизпълнение на приходите в размер на 221 млн. лв. е отчетено във фонд „Пенсии“. Приходите по фонд „Пенсии“ са изпълнени на 102,57%.

Икономии в разходите се реализират в два от фондовете, а общата сума на неизпълнените разходи възлиза на 40 млн. лв. В останалите фондове преизпълнението на разходите възлиза на 312 млн. лв. Преизпълнен с 14% е планът за разходите по фонд „Безработица“ и със 7% този за фонд „Общо заболяване и майчинство“.

С дефицит са планирани пенсионните фондове и фонд „Общо заболяване и майчинство“. В най-големия фонд „Пенсии“ е отчетен със 125 млн. лв. по-малък дефицит. Вместо планираният излишък от 23 млн. лв. по фонд „Безработица“ се отчита дефицит от 23 млн. лв. Причината е в голямото преизпълнение на разходите.

Обобщена информация за изпълнението по бюджетите на отделните фондове на ДОО за 2024 г. е представена в Табл. 4.

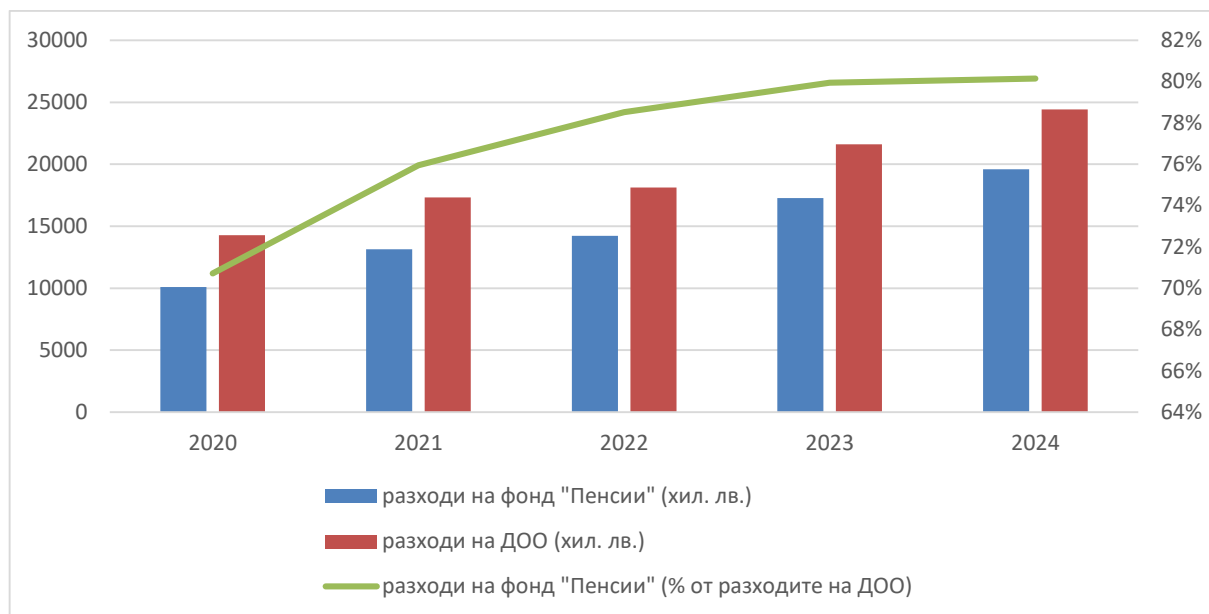
Табл. 4 Изпълнение на бюджета на ДОО по фондове за 2024 г.

Показатели (хил. лв.)	2024 План	2024 Отчет	Разлика, хил.лв.	Изпълнение, %
Фонд ПЕНСИИ				
ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	8 605 167,30	8 826 399,90	221 232,60	102,57%
РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	19 487 641,30	19 583 721,70	96 080,40	100,49%
ДЕФИЦИТ / ИЗЛИШЪК	-10 882 474,00	-10 757 321,80	125 152,20	98,85%
Фонд ПЕНСИИ ЗА ЛИЦАТА ПО ЧЛ. 69				
ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	1 358 961,60	1 319 831,50	-39 130,10	97,12%
РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	1 622 718,30	1 618 029,70	-4 688,60	99,71%
ДЕФИЦИТ / ИЗЛИШЪК	-263 756,70	-298 198,20	-34 441,50	113,06%
Фонд ПЕНСИИ НЕСВЪРЗАНИ С ТРУДОВА ДЕЙНОСТ				
ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	422 350,90	422 350,90	0,00	100,00%
РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	422 376,60	393 131,00	-29 245,60	93,08%
ДЕФИЦИТ / ИЗЛИШЪК	-25,70	29 219,90	29 245,60	
Фонд ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ				
ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	354 768,80	388 042,20	33 273,40	109,38%
РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	97 389,00	91 165,50	-6 223,50	93,61%
ДЕФИЦИТ / ИЗЛИШЪК	257 379,80	296 876,70	39 496,90	115,35%
Фонд ОБЩО ЗАБОЛЯВАНЕ И МАЙЧИНСТВО				
ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	1 921 692,20	1 994 513,70	72 821,50	103,79%
РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	2 026 596,60	2 173 983,80	147 387,20	107,27%
ДЕФИЦИТ / ИЗЛИШЪК	-104 904,40	-179 470,10	-74 565,70	171,08%
Фонд БЕЗРАБОТИЦА				
ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	527 006,00	548 859,80	21 853,80	104,15%
РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	503 377,20	572 062,20	68 685,00	113,64%
ДЕФИЦИТ / ИЗЛИШЪК	23 628,80	-23 202,40	-46 831,20	-98,20%

Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

Фонд „Пенсии“ вече заема 80% от всички разходи на държавното обществено осигуряване. Следват фонд „Общо заболяване и майчинство“ с 9% и фонд „Пенсии за лицата по чл.69“ със 7%. Тенденцията за значително повишаване на дела на разходите на фонд „Пенсии“ от общите разходи на ДОО е представена на Фиг. 3.

Фиг. 3. Динамика на разходите за фонд „Пенсии“ в КБДОО за периода 2020-2024 г.

Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

V. Отчет на приходите и разходите в КБДОО

Приходите по консолидирания бюджет на ДОО (без трансферите) за периода от 2020 до 2024 г. са представени в Табл. 5.

Табл. 5 Сравнение на приходите (без трансферите) по КБДОО за период 2020-2024г.

ПОКАЗАТЕЛИ	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.	Изменение 2024/2023
Постъпили приходи - общо (хил. лв.)	8 072 018	9 175 522	9 978 032	11 389 832	13 099 315	115%
Приходи от осигурителни вноски (хил.лв.)	7 882 663	8 756 012	9 841 317	11 204 812	12 883 334	115%
Неданъчни приходи (хил. лв.) в т.ч.	190 333,5	420 490	136 715	186 205,6	217 400	116,75%
- Приходи и доходи от собственост	5 559,9	6 015,1	6 376	7 386,8	8 736,1	118,27%
- Глоби, санкции, наказателни лихви	21 413,1	22 296,5	29 171	26 075,5	13 689,9	0,525%
- Други приходи	163 360,5	234 948,8	101 168	152 743,3	194 974	128%

Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

През 2024 г. са постъпили 1 709,4 млн. лв. повече приходи в сравнение с предходната година. Увеличението е с 15%, което се дължи основно на ръста на осигурителните приходи. Въпреки, че размера на осигурителните вноски не е променен, приходите нарастват поради ръста в броя на осигурените лица и нарастването на техния осигурителен доход. Неданъчните приходи също се увеличават с почти 17%.

Разходите в КБДОО за периода от 2020 до 2024 г. са представени в Табл. 6

Табл. 6 Отчет на разходите в КБДОО

ПОКАЗАТЕЛИ	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.	2024/ 2023
Разходи за пенсии (хил. лв.)	11 138 451	14 249 396	15 634 715	19 123 241	21 667 800	113%
Разходи за социални помощи и обезщетения (хил. лв.)	2 015 198	2 096 732	2 162 655,2	2 324 545,3	2 755 176	118,5%
Разходи за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост (хил. лв.)	1 131 933	968 255	310 841	161 555,4	191 853	119%

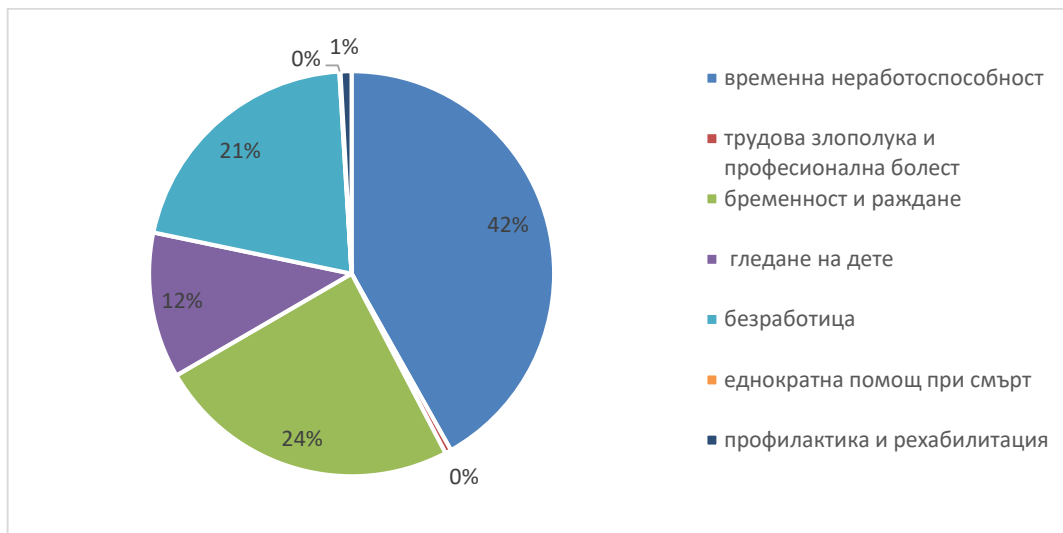
Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

Разходите за пенсии продължават да се увеличават с високи темпове всяка година. Отчетените разходи за пенсии за 2024 г. са 21 667,8 млн. лв., което е с 13% или с 2 545 млн. лв. повече в сравнение с 2023 г. Спрямо миналата година, в която се отчете рекорден ръст от 22% на разходите за пенсии, през 2024г. се наблюдава забавяне на темпото, но то все пак остава високо. С оглед на намаляващия брой на пенсионерите, това се отразява в увеличение на средния размер на пенсията с 12,5% през 2024 г. В структурата на разходите на ДОО разходите за пенсии достигат 88%, като разходите за обезщетения и помощи възлизат на 11%.

Със сериозен темп са се увеличили разходите за социални помощи и обезщетения през 2024г. – 18%, докато миналата година ръстът им е бил 7,5%. В номинално изражение разходите се увеличават с 430 млн. лв. Спрямо планираните разходи се отчита преизпълнение в рамките на 8,2%. То се дължи основно на обезщетенията за временна неработоспособност поради общо заболяване, които са преизпълнени с 20,2%, а относителният им дял достига 42% в общата сума на разходите за социални помощи и обезщетения. На второ място с дял от 24% в структурата на разходите са обезщетенията за майчинство, при които също се отчита преизпълнение с 6,4%. Преизпълнение от 13,7% се отчита и при обезщетенията за безработица, които формират 21% от общите разходи.

Единствено при обезщетенията за гледане на дете до 2-годишна възраст се отчита неизпълнение, което вероятно се дължи на задържането на размера на обезщетението в рамките на 780 лв. месечно. Структурата на разходите е показана на Фиг. 4.

Фиг. 4 Структура на разходите за социални помощи и обезщетения през 2024 г.

Източник: Фискален съвет по данни на НОИ

Проследяването на промяната в средния размер на пенсиите показва, че той се увеличава в номинално изражение през 2024 г. и достига до 883 лв., при среден размер за 2023 г. 784 лв. т.е. номиналното нарастване е с 13% (при 16% за 2023 г.). Това означава, че при средногодишен хармонизиран индекс на потребителските цени от 2,6% за 2024 г., е налице реално нарастване в рамките на 9,7%. Най-голямо влияние върху това оказва осъвременяването на пенсиите с 11% от средата на годината.

Табл. 7 Среден размер на пенсиите по години (в лв.)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/ 2023
Среден размер на всички пенсии	346	364	383	437	537	675	784	883	113%

Източник Фискален съвет по данни на НОИ

Брутният и нетният коефициенти на заместване на дохода намаляват съвсем леко през 2024 г., но остават високи - съответно 53,3% и 68,7%. Брутният коефициент вече е близо до средният за ЕС-27 (54,8) и над средният за страните от ОИСР (50,7), въпреки че съотношението на пенсионерите към осигурените лица у нас е **двойно по-високо** – 0,72

при 0,35 средно за ЕС-27 и 0,31 средно за страните от ОИСР. Това показва, че политика на увеличаване на пенсиите с държавни трансфери над възможностите на пенсионната система без необходимите реформи в нея е неустойчива в дългосрочен план и я прави силно зависима от трансфер на данъчни приходи. По този начин трайно се разрушават устоите и принципите на социалното осигуряване и се разкъсва връзката между личния принос на осигурените лица и получаваните пенсионни доходи.

Сериозно се увеличават дните, за които се изплащат обезщетения за временна неработоспособност. Те достигат рекордните 22 535 хил. дни, което е повече от годините на пандемията от COVID-19. За този ръст допринася промяната в чл. 40. ал. 5 от КСО, според която от 01.01.2024г. третият ден от временната неработоспособност вече ще е за сметка на ДОО. Спрямо очакванията в плана за 2024г. се реализира отклонение с 6,3% повече изплатени дни.

Табл. 8 Временна неработоспособност „Общо заболяване“

	2020	2021	2022	2023	2024	2024/ 2023
изплатени работни дни, хил. дни	19 614	21 672	21 237	19 207	22 535	117,3%
изплатени средства хил. лв.	671 985	823 408	864 100	878 737	1 152 589	131,2%
Среднодневно обезщетение, лв.	34,26	38,0	40,7	45,75	51,15	111,8%

Източник: ФС, по данни на НОИ

С висок темп нарастват средствата, които се отделят за изплащане на обезщетения - 31%, а в номинално изражение това са 274 млн. лв. повече разходи от миналата година (за сравнение ръста им през 2023г. е бил 1,7%). Причината е както в повишаването на броя дни, за които се плаща обезщетение, така и в увеличаване на среднодневния размер на обезщетението от 45,75 лв. до 51,15 лв.

За отчетната 2024 г. бюджетът на ДОО е получил трансфер от държавния бюджет в размер на 11 502 млн. лв., при планирани 11 460 млн. лв. Трансферът от централния бюджет за миналата година е бил 10 244 млн. лв., а увеличението само за една година е с 1 258 млн. лв. или с 12,3%. Продължава негативната тенденция делът на трансфера да се повишава, докато преди пандемията, дефицитът на ДОО беше започнал постепенно да се затваря.

В своите становища Фискалният съвет нееднократно е предупреждавал за негативното въздействие в дългосрочен план на предприетите в последните години мерки за повишаване на пенсионните доходи. Растящият дефицит в бюджета на ДОО обуславя риск за фискалната устойчивост на социално-осигурителната система, а съответно и на публичните финанси като цяло.

VII. Изводи и препоръки

1. Благоприятните макроикономически условия през 2024 г. повлияват положително върху изпълнението на бюджета на ДОО. Ръста в броя на осигурените лица и най-вече нарастването на техните осигурителни доходи водят до повишаване на приходите на осигурителната система без да се пристъпва към увеличаване на размерите на осигурителните вноски.
2. Изпълнението на бюджета е близо до предварително заложените в ЗБДОО за 2024г. стойности - минимално преизпълнение е отчетено както в приходната, така и в разходната част. Преизпълнението в разходната част се дължи основно на разходите за социални помощи и обезщетения.
3. Наблюдава се нарастване на дела на разходите за фонд „Пенсии“ в структурата на бюджета на ДОО, които заемат вече 80%. Тенденцията понижава гъвкавостта на бюджета, като ограничава възможностите за реструктуриране. Тези условия създават предпоставки за натиск в посока повишаване на осигурителните и/или данъчните приходи.
4. Политиките за повишаване на пенсионните доходи водят до ръст на средния размер на пенсията с 12,5% за 2024г., а номиналният размер достига 883 лв. и почти догонва минималната работна заплата. Реалното нарастване на пенсионните доходи през 2024г. е с 9,7%. Брутният коефициент за заместване на дохода вече е 53,3%. Коефициентът е близо до средният за ЕС-27 (54,8) и над средният за страните от ОИСР (50,7), въпреки че съотношението на пенсионерите към осигурените лица у нас е двойно по-високо – 0,72 при 0,35 средно за ЕС-27 и 0,31 средно за страните от ОИСР. Това показва, че политиката на увеличаване на пенсиите с държавни трансфери над възможностите на пенсионната система без

необходимите реформи в нея е неустойчива в дългосрочен план и я прави силно зависима от трансфер на данъчни приходи. По този начин се разрушават принципите на социалното осигуряване и се разкъсва връзката между личния принос на осигурените лица и получаваните пенсионни доходи.

5. В периода 2020-2024 г. се наблюдава значително повишаване на дефицита на ДОО, а съответно и на необходимите трансфери от централния бюджет. Фискалният съвет счита, че в бъдеще са налице множество фактори за задълбочаване на това неблагоприятно развитие, което предполага рискове пред публичните финанси като цяло.

Заключение

С оглед гореизложеното Фискалният съвет съгласува Отчета за изпълнението на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2024 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ФИСКАЛНИЯ СЪВЕТ:

Д-Р СИМЕОН ДЯНКОВ